

OD REDAKTORA WYDAWNICTWA I SERII
„VIA ARCHAEOLOGICA LODZIENSIS”

Wywiązując się z pilnej potrzeby udostępnienia dalszych wyników ratowniczych badań archeologicznych przy budowie autostrad w Polsce Środkowej i na Kujawach, Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego we współpracy z Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi przygotowały kolejny, piąty już tom serii wydawniczej *Via Archaeologica Lodziensis*. Tom ten, co należy podkreślić, ukazuje się na wniosek Fundacji dzięki pomocy finansowej Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Funduszu Promocji Kultury, w ramach programu Dziedzictwo Kulturowe, Priorytet 5 „Ochrona zabytków archeologicznych”, edycja 2015 r. Przedmiotem publikacji jest tym razem wielokulturowe i wielookresowe stanowisko nr 1, 2 w miejscowości Zgórze, pow. kutnowski, woj. łódzkie (autostrada A-1), którego wielkość przebadanej powierzchni i złożona stratygrafia odkrytych obiektów stawiają je w rzędzie trudnych do badań w warunkach badań autostradowych. To, że w ciągu dwóch sezonów wykopaliskowych udało się sprostać temu niełatwemu przedsięwzięciu jest zasługą Zespołu pod kierunkiem mgr. Błażeja Muzolfa z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, który zwyczajowo przygotował też do druku opracowanie materiałów. Mimo poważnie ograniczonego potrzebami inwestora krótkiego terminu realizacji umowy, Zespół ten w składzie: mgr Monika Frączak i mgr inż. Przemysław Muzolf nie zrezygnował z ambitnych planów badawczych i rzetelnie rozpoznał stanowisko pod względem metodycznym, o czym najlepiej świadczą dołączone aneksy analiz specjalistycznych, wykonanych na podstawie licznie pobieranych prób w czasie eksploracji obiektów archeologicznych. Spośród kilku chronologiczno-kulturowych poziomów osadniczych na szczególną uwagę zasługują nowe materiały do badań nad epokami kamienia i brązu, które istotnie wzbogacają dotychczasowy obraz pradziejów Polski Środkowej, zwłaszcza na odcinku poznania neolitycznych kultur pucharów lejkowatych i amfor kulistych oraz subneolitycznych strefy leśnej. W nowatorski sposób szeroko też została zaprezentowana problematyka wyraźnie dominującego na stanowisku osadnictwa kultury łużyckiej. Dzięki dogłębnej analizie obiektów i materiałów udało się autorom prześledzić zagrodowy charakter osad. Przedstawiony schemat organizacji osad otwartych z pewnością rozszerzy wiedzę o osadnictwie tej kultury, bardziej dotąd rozpoznawalnej na podstawie osad obronnych typu biskupińskiego. Jedną, ze zdobyczy badań autostradowych jest niewątpliwie szersze zainteresowanie osadnictwem w pełni nowożytnym, czemu organizatorzy niniejszego projektu dali już wcześniej wyraz w publikacji wyników badań z nieodległego stanowiska w Pęcławicach. Także w badanym pasie autostrady na terenie Zgórza rozpoznano zagrodę chłopską z połowy wieku XIX i praktycznie użytkowaną jeszcze w całym XX. Pozyskane stąd materiały stanowią ważne źródło do poznania nowożytnych dziejów tej wsi, którymi dotychczas zajmowali się co najwyżej historycy i etnografowie. Tak więc okazuje się, że również archeologia ma coraz więcej do powiedzenia na ten temat.

Prof. zw. dr hab. Ryszard Grygiel
Redaktor wydawnictw Fundacji
Badań Archeologicznych Imienia
Profesora Konrada Jażdżewskiego